

סדנת פישוט לשוני הרצאת מבוא נגישות לאנשים עם מוגבלות שכלית

ד"ר שירה ילון-חיימוביץ
מיכל טנא-רינדה

נגישות היא...

"אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי."

מתוך חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
(תיקון מס' 2), התשס"ה – 2005

נגישות היא...

**"הנגישות, אני מכיר, מה זה?
זה הכל לבד-בלי מדריכים-רק שיידעו לאיפה
אני הולך ומתי. ככה נותנים לי חופש".**

(ג. בן 58)

**"מאחר והוא לא זקוק למעברים מיוחדים
ולצפופים של העיוורים, לא יודעת, הנגישות
מבחינתי זה יותר קבלה של האנשים..."**

(ש. אמא)

הגדרות החוק והתקנות

נגישות קוגניטיבית
וחברתית מורכבת
וסבוכה יותר
(שירות)

נגישות פיסיית ברורה
וקונקרטיית - קלה
להפעלה וליישום
(מתו"ס)

נגישות השירות היא...

- התאמת: *
  - המקום בו ניתן השירות *
  - האופן בו ניתן השירות *
  - אמצעי מתן השירות *
  - המידע הניתן או המופק בשירות *
- לשימוש אנשים עם טווח רחב של יכולות והעדפות.
באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי.

עיצוב מכיל

Universal Design

נגישות היא מושג כללי אשר מתאר
באיזו מידה מערכת, מבנה או שירות
ניתנים לשימוש ע"י כמה שיותר אנשים
ללא צורך בהתאמות מיוחדות

מתוך החקיקה האוסטרלית
AGIMO, 2008

נגישות השירות לאנשים עם מוגבלות שכלית

מחקר גישוש 2006-2008

סקירת ספרות

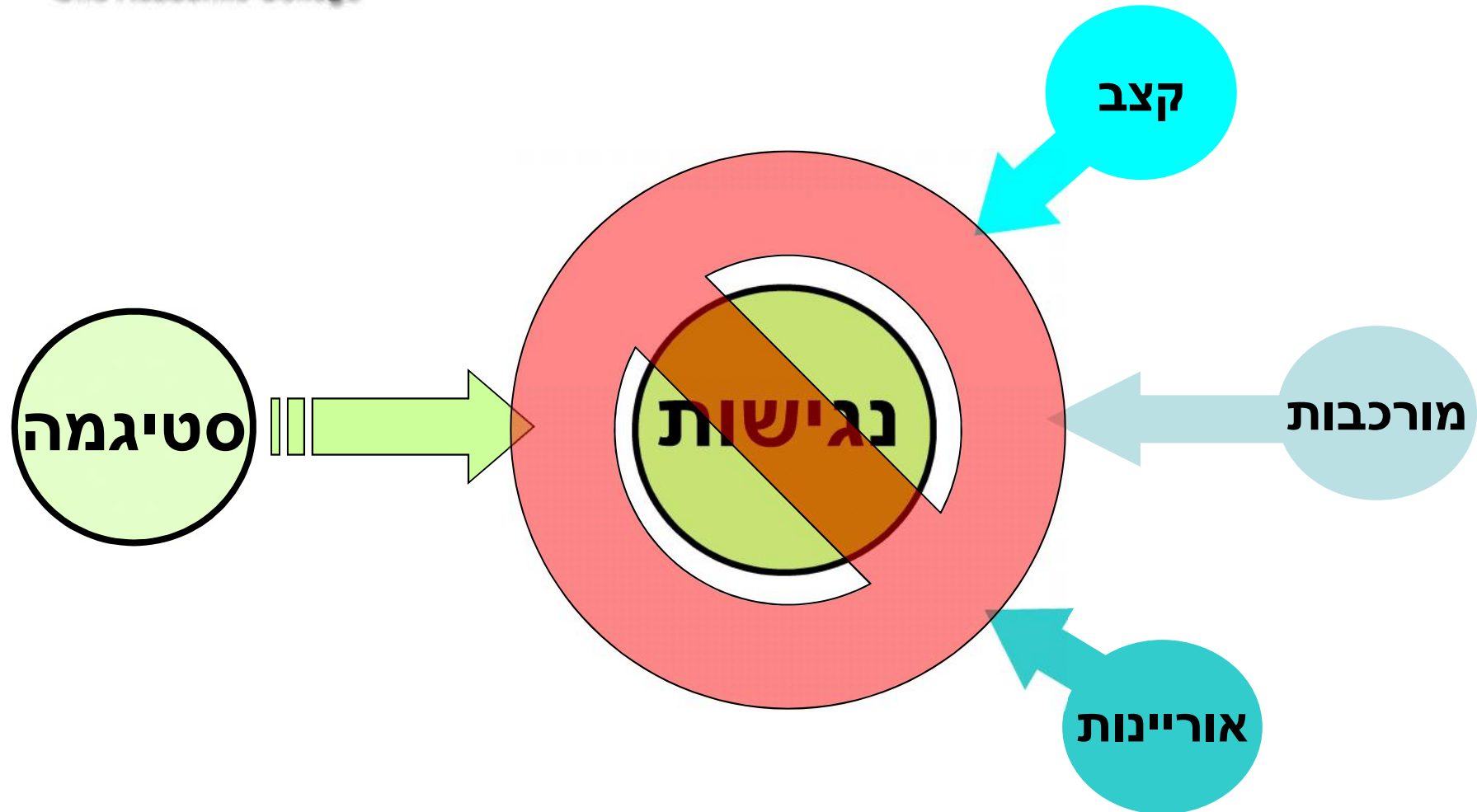
- חקיקה
- תקנות ותקנים
- ארגוני Advocacy

ראיונות עומק

- צרכנים (n=9)
- בני משפחה (n=4)
- אנשי מקצוע ובעלי תפקידים (n=9)

נגישות ואנשים עם מוגבלות שכלית

Yalon-Chamovitz, 2009

מחקר המשך 2010-2011

• 3 קבוצות מיקוד (n=30)

n=9

אנשים עם מוגבלות שכלית

n=4

בני משפחה

n=17

נותני שירותים

• ראיונות עומק (n=13)

n=7

אנשים עם מוגבלות שכלית

n=5

בני משפחה

n=1

נותני שירותים

• שאלונים מקוונים (n=87)

n=23

בני משפחה

n=66

אנשי מקצוע

סטיגמה

- סטיגמה כפולה
- אוטונומיה וניהול עצמי
- קושי בבקשת עזרה

סטיגמה

"תמיד היו מתייחסים לצורך שלו דרכי. לא דיברו איתו באופן ישיר...
אף פעם לא שואלים אותו איך היה. אף על פי שהוא יכול לדבר..."

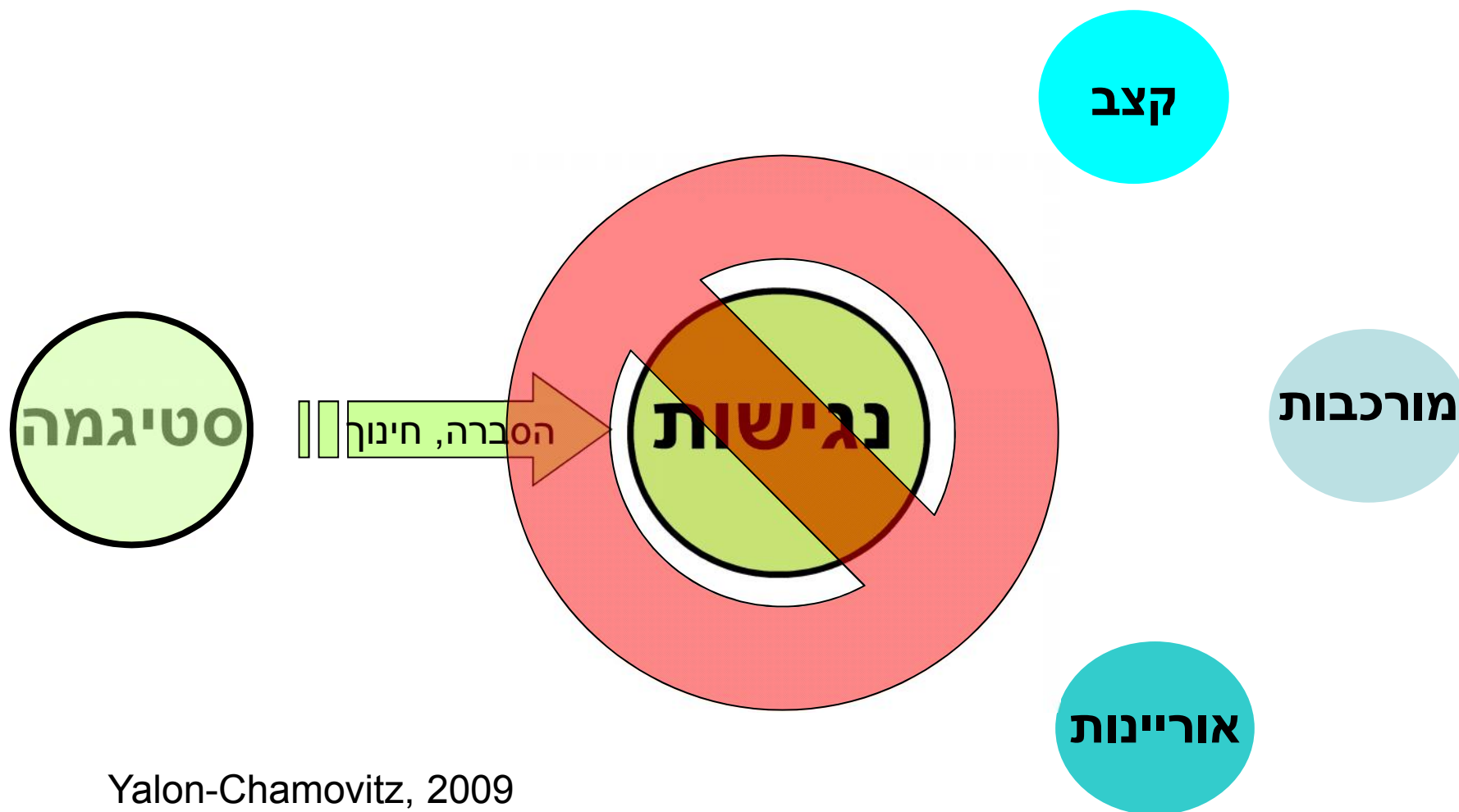
"אם אני אכנס לבד לרופא, הרופא ישר ישאל מי בא איתך
ואיפה המדריך... אני חושב שהייתי יכול גם לעשות לבד..."

"הרופא ישר בודק אותי ומסביר למדריך
מה קורה, והוא נותן למדריך טיפול
ומסביר לו מה לעשות"

"היחס של החברה זה משהו בסיסי
(בכל הקשור לנגישות) ...
אני לא יודעת איך אפשר לשנות את זה"

חסמים לנגישות

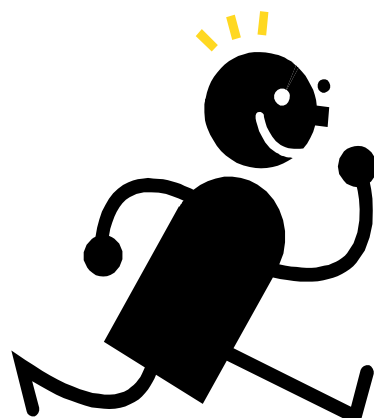
Yalon-Chamovitz, 2009

קצב

יכולת תפקודית

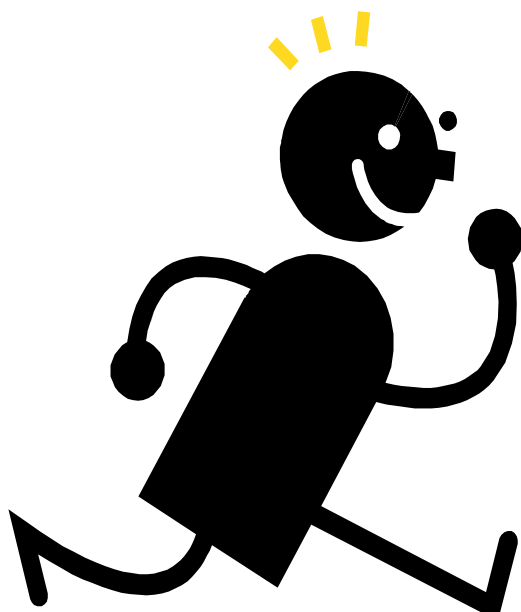
מהירות תגובה

קצב

אם אני רוצה לחפש משהו מיוחד אני מחפש עד שאני מוצא - בזמן שלי.
אני מסתכל, לוקח את הזמן...

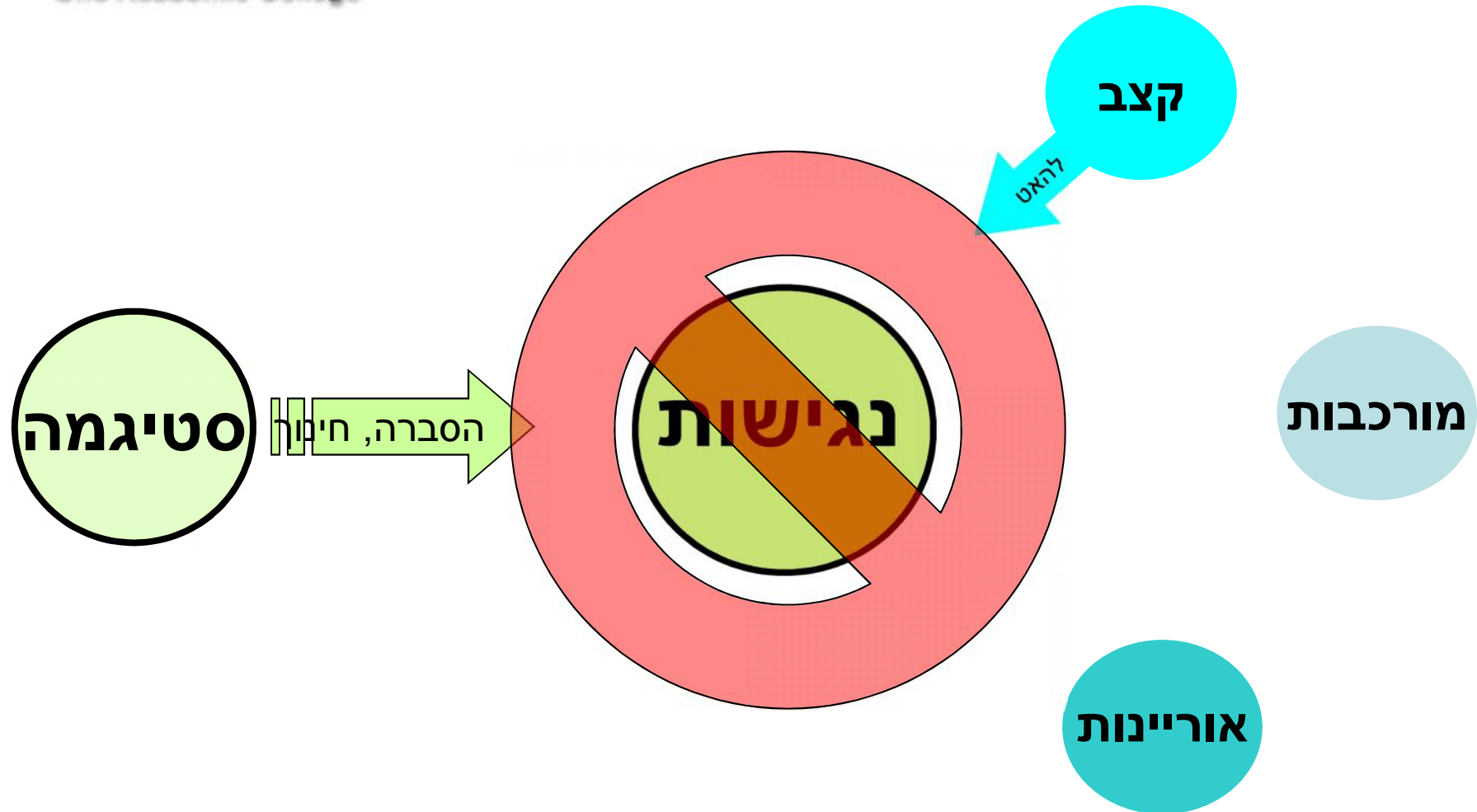
לי קרה לפחות פעמיים... שמאוד קשה לי עם אוטובוסים... שאנשים אין להם סבלנות... אני עולה לאוטובוס, אז מה אם אני איטית, אז מה אם לוקח יותר זמן להוציא את הכסף. אנשים לא צריכים להתעצבן עלי כל כך מהר. זה שאין להם סבלנות זה לא פוגע רק בי זה פוגע בי וזה פוגע בכל האנשים האחרים באוטובוס. וזה מעצבן אותי כי זה כל פעם...

אם הרופא מדבר לאט אז אני מבין אותו...

נגישות ואנשים עם מוגבלות שכלית

Yalon-Chamovitz, 2009

מורכבות

- מידע
- נהלים
- טכנולוגיה
- מבנה

מורכבות

"את יודעת לפעמים זה נורא מתסכל, כל מה שצריך לעשות זה לנסח מחדש, להשתמש בשלוש מילים במקום בעשרים... אבל זה לא קל, לבחור את המילים הנכונות"

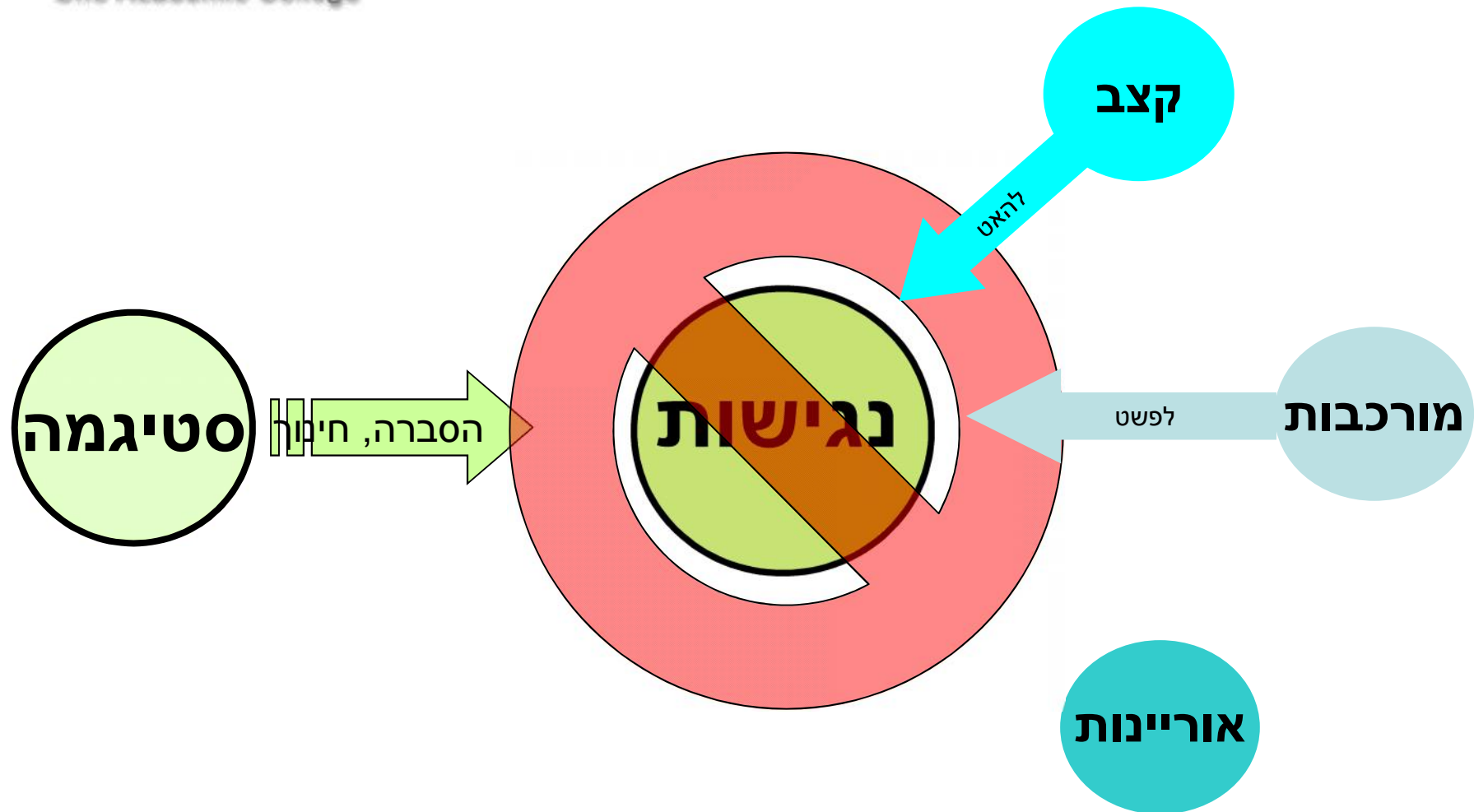
"השילוט המתחלף הוא שילוט קשה מאוד, מאוד מבלבל ואז נכנס גם אלמנט של לחץ. זה גם מאוד לא קריא, מאוד בעייתי".

"לפעמים הוא לא מבין את ההצגה ואז אני משלימה לו, חבל שאין איזה הסבר פשוט במהלך ההצגה, אני בטוחה שהוא היה מעדיף ללכת עם מישהו בגיל שלו במקום עם אמא שלו"

"במקומות חדשים אני צריך קצת יותר עזרה מאנשים שמכירים את המקום - לא צריך ממדריכים ומדריכות"

נגישות ואנשים עם מוגבלות שכלית

Yalon-Chamovitz, 2009

אוריינות

"תמיד מזהה את מיקום המעלית - לפי הדלתות, מבינה סיטואציות אם היא מבינה את הסמל... כשהיא מתקשרת זה רק לפי תמונה"

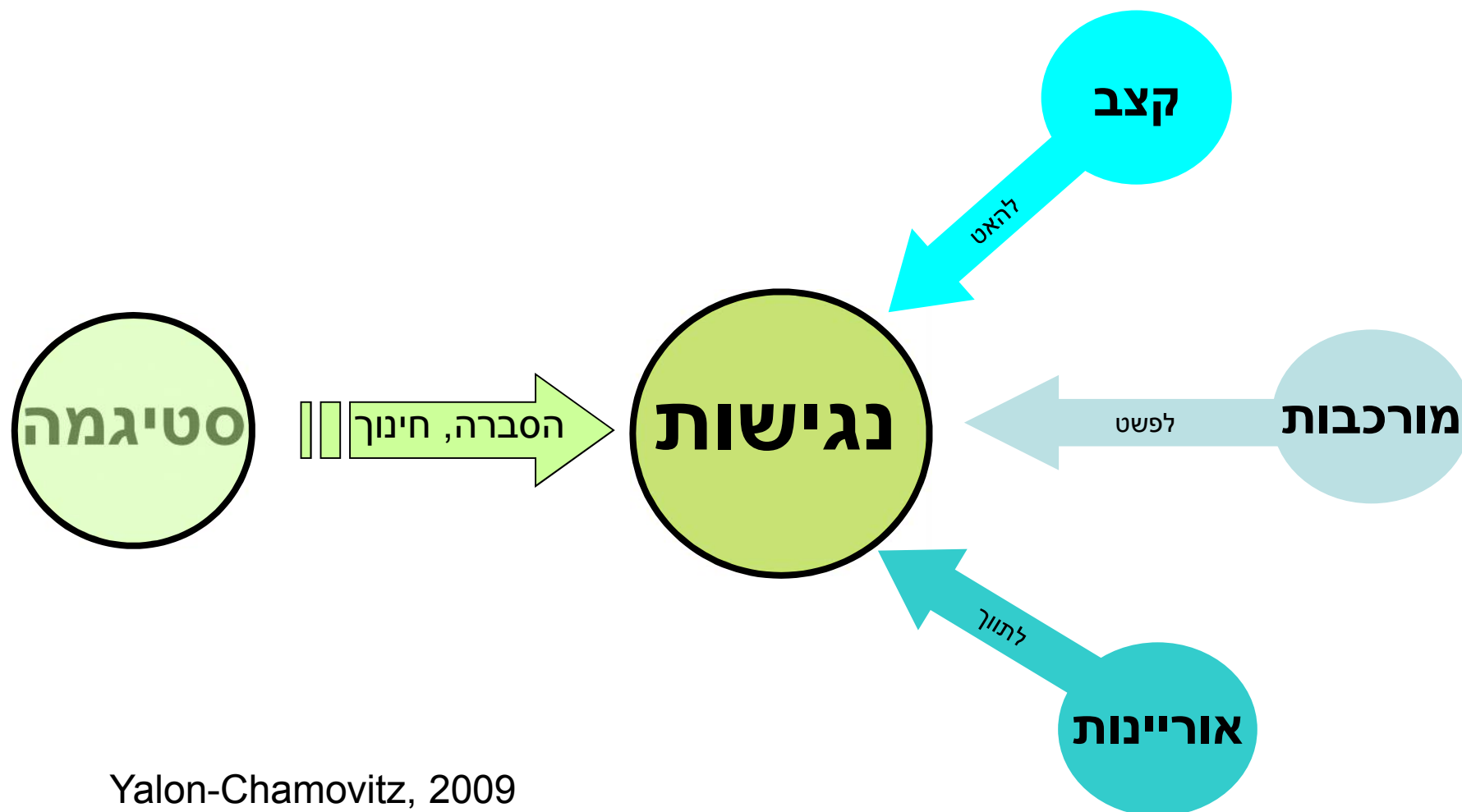
"בטלוויזיה צופה בעיקר בתוכניות של ילדים... כתוביות זה לא משהו ריאלי עבורו. אם יש תוכנית עם תרגום הוא עובר ערוץ"

אני לא ממש יודעת האם ואיך אנשים עם מוגבלות שכלית משתמשים במידע כתוב/קולי... מההיכרות שלי משתמשים בעיקר בהסבר מאנשים.

אני מסתכל על המספר של האוטובוס,
אני לא יודע לקרוא

נגישות לאנשים עם מוגבלות שכלית

Yalon-Chamovitz, 2009

הנגשה לשונית

הנגשה לשונית היא תהליך שבו מותאם מידע כתוב או דבור לצרכים של אנשים עם מוגבלות על ידי שימוש באמצעים שונים (לשוניים, חושיים).

ההנגשה הלשונית מתבצעת בשלושה שלבים עיקריים: **תכנון**, **ביצוע** ו**בקרה**.

הנגשה לשונית לאנשים עם מוגבלות שכלית: חוברת הנחיות, 2011

הנגשה לשונית

פישוט לשוני הוא התהליך המובנה של עריכת ועיבוד מידע לשם הפיכתו לפשוט, ברור, מובן וקל להבנה לאנשים עם מוגבלות שכלית.

הפישוט הלשוני מהווה את החלק המרכזי בשלב ה**ביצוע** וכולל את ארגון המידע, התאמת השפה, ושימוש בסמלול.

הנגשה לשונית לאנשים עם מוגבלות שכלית: חוברת הנחיות, 2011

הנגשה לשונית

שפה פשוטה היא שפה ברורה ובהירה שמטרתה להקל על הקורא או השומע את פיענוח המידע.

- שפה ש"כולם מבינים"
- שפה יומיומית המובנת לקהל הרחב
- שפה שאינה רוויה במונחים מקצועיים ובמילים גבוהות אך אינה שפה ילדותית ופשטנית.

הנגשה לשונית לאנשים עם מוגבלות שכלית: חוברת הנחיות, 2011

הנגשה לשונית

"פישוט לשוני" - התאמת מידע כך שמבנהו הלשוני פשוט ותוכנו ברור, ואשר מתקיימים בו ככל האפשר כל אלו:

1. המידע מכיל את עיקרי הדברים בלבד;
2. המידע מועבר לפי רצף ברור ומסודר, כגון: סדר פעולות כרונולוגי או תנאים ותוצאותיהם האפשריות;
3. המשפטים קצרים ופשוטים תחבירית;
4. שימוש מירבי באוצר מילים יומיומי ושכיח; שימוש מועט ככל האפשר בעגה מקצועית, מילים בשפות זרות שאינן בשימוש יומיומי וניבים; נעשה שימוש במילים או במונחים כאמור, יפורשו בסמוך לאיזכור הראשון שלהם (כגון על ידי הגדרה או דוגמא להמחשה);
5. שימוש מועט בראשי תיבות ובקיצורים, לרבות קיצורי פנייה בלשון זכר ונקבה, כגון "יועצ/ת" חלק/י";
6. בהתאם להקשר, שימוש מירבי בפעלים בצורת הפעיל ולא הסביל (כגון "דני כתב את הספר" ולא "הספר נכתב ע"י דני")
7. שימוש בסמלול

טיוטת תקנות נגישות השירות, 2012

סדנת הטמעה - פישוט לשוני

מפגש I	היכרות עם נושא הפישוט הלשוני
10:00-10:45	נגישות לאנשים עם מוגבלות שכלית
10:45-11:15	הנגשה לשונית כחוויה תפקודית
11:15-11:30	הפסקה
11:30-11:45	היכרות עם חוברת ההנחיות
11:45-13:00	תרגיל פישוט לשוני בשלבים
13:00-13:15	הפסקה
13:15-14:00	סיכום, שאלות ותשובות ואיתור מוקדי קושי. הנחיות ללמידה עצמית לקראת סדנא II
מפגש II	סדנא מעשית וכתובת מסמכי עבודה
10:00-10:30	מושגים ראשוניים בבלשנות
10:30-11:30	התנסות מונחית בפישוט לשוני של טקסט
11:30-11:45	הפסקה
11:45-12:00	מושגים ראשוניים בסמלול
12:00-13:00	התנסות מונחית בפישוט לשוני של טקסט - המשך
13:00-13:15	הפסקה
13:15-14:00	סיכום, כללי עשה ואל תעשה בפישוט לשוני, המלצות להמשך יישום.

תודה !

shirayc@ono.ac.il